

Riksarkivet

Arkivfrågor med koppling till SND och forskningsdata

Sofia Sördquist

Avdelningen för offentlig informationshantering, tillsynsenheten

Forsknningen, allmänna handlingar och arkiv

- Forskningens upprättade och inkomna handlingar är allmänna hos lärosätet
- Allmänna handlingar ska som grundregel bevaras men får gallras med stöd av arkivmyndighetens beslut
- Allmänna handlingar ska arkiveras och redovisas – ingå och vara synliga och sökbara i och genom myndighetens arkivredovisning

Forskningen och Riksarkivets föreskrifter

- RA-FS 1999:1 om gallring av handlingar inom statliga myndigheters forskningsverksamhet
- RA-FS 2007:1 omtryckt i RA-FS 2011:2 ä genom 2013:5 och 2016:2 om gallring och återlämnande av handlingar vid universitet och högskolor (forskarutbildning)
- Alla övriga generella föreskrifter om vård, hantering och förvaring av myndigheters arkiv, såväl analoga som elektroniska arkivhandlingar
- Universitet och högskolor har nyligen inspekterats inom ramen för politikområdet Utbildning och forskning (2013-2016), sammanfattande rapport för hela politikområdet har upprättats och kommer att publiceras

Forskingens handlingar – vad fungerar bra

- Handlingar inom forskningsprojekt med grundläggande uppgifter om syfte, metod och resultat tillförs arkiven, t ex ansökan och beslut om beviljade medel, beslut och utlåtanden från etisk kommitté, dokumentation från projektens styrgrupper, slutrapporter och andra papers, samt ekonomisk slutredovisning (bevarande enligt RA-FS 1999:1, 6 § och bilaga 1 A)
- Allmänt kan sägas att tillämpningsbeslut på RA-FS 1999:1, 5 § (gallring av handlingar inom forskningsverksamheten) finns i de flesta fall. När det gäller forskningens primärmaterial är fristen i många fall satt till 10 år kombinerat med krav på prövning mot 7 § och bilaga 1 B (handlingar som ska undantas från gallring)

Forskningshandlingar – var finns brister

- Tillämpningsbesluten lämnar ofta åt forskningsansvarige att pröva om handlingar ska omhändertas för bevarande (prövning utifrån bilaga 1 B till RA-FS 1999:1). Dock har det visat sig att rutiner för att pröva bevarande/gallring ofta saknas och endast undantagsvis har sådana prövningar dokumenterats och bevarats i slutredovisningen.
- Endast i liten omfattning har RA vid inspektionstillfällena kunnat ta del av handlingar från forskningsprojekt som omhändertagits, strukturerats och ordnats för bevarande, alternativt hållits ordnade hos lärosätet för utlämnande under gallringsfristen.
- Ofta saknas tydliga styrdokument för hur forskningshandlingar ska hanteras inom **hela** forskningsprocessen. Då styrdokument finns har de ofta inte nått ut eller inte anammats inom forskningsprojekten. Ofta saknas i strategi för bevarande av elektroniska handlingar de databaser med primärdata som efter ovanstående prövning tas omhand för arkivering.

Forskningsens primärdata - problemområden

- Sätta lämpliga och anpassade gallringsfrister utifrån förutsättningar inom olika forskningsområden samt besluta och följa upp rutiner om prövning om omhändertagande av primärmaterial
- Lämna ut handlingar under gallringsfristen
- Avgränsning och redovisning av arkivet: Forskningsverksamhetens processer är ofta inte utifrån ett arkivperspektiv ändamålsenligt beskrivna så att det framgår vilka aktiviteter som vanligen förekommer i processen samt handlingsslagens ingående handlingstyper och uppgifter om dessa, t ex uppgifter om förvaringen av primärmaterial
- Omhändertar forskningsdatabaser och annat digitalt primärmaterial för bevarande enligt strategi för bevarande av elektroniska handlingar

Arkivansvaret – viktigt att tänka på

- Fatta tillämpningsbeslut på RA-FS 1999:1 (fastställa gallringsfrist för bl a primärdata).
- Utlämnande enligt offentlighetsprincipen även under gallringsfristen, samt verkställa beslutad gallring.
- Överföra elektroniska handlingar som ska bevaras till format för långtidslagring och hantera informationen enligt strategi för bevarande av elektroniska handlingar (och övriga regler)
- Om myndigheten genom uppdrag överlåter teknisk framställning, bearbetning eller bevarande av elektroniska handlingar till en annan myndighet eller enskild ska dessa genom skriftlig överenskommelse åläggas skyldighet att följa de bestämmelser som är tillämpliga. (RA-FS 2009:1, 1 kap 10 §)
- Redovisa handlingarna i arkivbeskrivning, klassificeringsstruktur med processbeskrivningar, samt i arkivförteckning i form av redovisning av handlingsslag och handlingstyper och redovisning av förvaringsenheter.
- Om flera myndigheter använder ett gemensamt system bör myndigheterna redan vid planeringen av systemet överväga hur handlingarna skall kunna skiljas åt, logiskt och vid behov även fysiskt, så att de kan tillföras respektive myndighets arkiv. (RA-FS 1991:1, 3 kap 3 §)

SND och arkiveringen

- SND är inte en lagringsplats för forskningsdata, men kan tillgängliggöra arkiverad forskningsdata hos lärosätena som ska bevaras eller gallras enligt deras regler.
 - Kan tillgängliggörandeprocessen och arkiveringsprocessen koordineras?
 - Hur ser kopplingen ut till respektive arkivbildares gallringsbeslut?
 - Hur ser kopplingen ut till respektive arkivbildares strategi för bevarande av elektroniska handlingar?
- SND är i sig ett register/databas som ska arkivredovisas och hanteras enligt strategi för bevarande.
 - Är SND en delad databas där Riksarkivet ska fatta beslut om vilken arkivbildning den ska tillhöra (arkivförordningen 4 § 1 st)?